

EMLÉKEZTETŐ

Közép-magyarországi regionális környezetvédelmi konferencia

2009. december 11., 9.30-13.00.

Helyszín: Aranytíz Kultúrház, 1051 Budapest Arany J. u. 10. – Borostyán terem

Önkormányzatok és környezetvédelem: A pódiumbeszélgetés vitaindítóiban a résztvevők Hajtman Ágnes moderátor három kérdésére válaszoltak, saját tapasztalataik alapján. Előadásaikból néhány kulcsgondolatot emelünk ki.

Németh János, a Budapest XV. kerületi önkormányzat környezetvédelmi referense kiemelte: nagyon fontos az, hogy az önkormányzat a lakosság érdekeinek megfelelően cselekedjen a környezetvédelem terén is. Ezért az önkormányzat készített egy felmérést a lakosság körében a környezetvédelmi teendőkről. A felmérés eredménye – szerencsés módon – ugyanazokra a környezeti problémákra mutatott rá, amelyeket az önkormányzat azonosított, és amelyek megoldását célul tűzte ki.

Tatár Sándor, a veresegyházi Tavirózsa Egyesület elnöke, egyben az önkormányzat környezetvédelmi bizottságában szerzett tapasztalatait is megosztotta a hallgatósággal. Kiemelte, hogy minden civil fellépésnél megalapozott, szakszerű információkra van szükség. Egyesülete most egy fenntarthatósági pontozási rendszer bevezetését kezdeményezi, amelynek eredményét javasolják minden nagyobb beruházási döntés esetén figyelembe venni az önkormányzati döntéshozatalban. Az érdekérvényesítés fontos színhelyül jelölte meg a kistérségi civil egyeztető fórumot, amely náluk működik, előterjesztéseket véleményez. Az Egyesület az EMLA-val közösen évente Zöld Gyűrű konferenciát rendez, amelyen tapasztalatairól beszámol; az Agglomerációs füzetek két kötetét ajánlja a résztvevők figyelmébe. Az önkormányzatok számára veresegyházi tapasztalat alapján ajánlja környezetvédelmi alap létrehozását, amely a környezetterhelési díjakból táplálkozik, és amelyből civilek és iskolák környezeti szemléletformálási tevékenysége finanszírozható. Az önkormányzatok fontos feladata még megfelelő környezet- és természetvédelmi rendeletek megalkotása, valamint, hogy településrendezési tervében gátat szabjon a kparcellázásoknak.

Sepsei Gergely, a Pilisi Zöldút Egyesület elnöke a „zöldutakat” hozta mintaeértékű példaként az önkormányzatok, a civil, a köz- és a magánszféra együttműködésére. A „zöldút” nemcsak a helyi értékeket megmutató útvonal, hanem ahhoz kapcsolódó módszertan, szemlélet, tevékenységek is, amelyeket közösségi, részvételi alapon terveznek és valósítanak meg a köz érdekében. A fenntarthatóság van a középpontban, és a civilek, a köz- és a magánszféra egyenlő súllyal vesznek részt benne. Amit az önkormányzat tehet a fenntarthatóság érdekében: 1.) a fenntarthatóság elvének megértése; 2.) az elvrendszer elfogadása, komolyan vétele; 3.) párbeszéd a helyi lakossággal, szemléletformálás; 4.) szabályok, tervek alkotása.

Kovács Bence, a Független Ökológiai Központ igazgatója Vermont államnak (USA) az érdekeltek bevonásán alapuló helyi környezeti tervezési módszertana alkalmazásának a '90-es években szerzett hazai tapasztalatait ismertette, majd az Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórumon keresztül szerzett, a településtervezéshez kapcsolódó információit osztotta meg a hallgatósággal. Hangsúlyos a Lipcsei Charta, amelynek előrehaladási jelentését december 3. hetében tárgyalja az Országos Területfejlesztési Tanács. A Charta a fenntartható városok kialakítását kívánja támogatni, és az integrált megközelítést szorgalmazza – ez azonban eddig nem nagyon valósult meg Magyarországon. A megvalósulás egyik fő feltétele: együttműködés a civil szférával, a lakossággal és az önkormányzatok között. A www.otcef.hu honlap a jó gyakorlatok terjesztését is szolgálni szeretné, és hasznos tapasztalatokat, jó gyakorlati példákat lehet találni a www.eukn.hu honlapon is (a VÁTI az Európai Városi Tudáshálózat magyarországi fókuszpontja). Az önkormányzatoknak lehetőségük van különböző települési hálózatokhoz, tudásmegosztáson alapuló együttműködésekhez csatlakozni, pl. a génmanipuláció-mentes vagy a GATS-mentes övezetekhez. Az önkormányzatok sem engedhetik meg

maguknak, hogy a társadalmi egyeztetések pusztán formálisak legyenek. A legsürgetőbb teendő, hogy az önkormányzatok mint intézményfenntartók példát mutassanak, pl. energia audit elvégzése, majd energia- és víztakarékos működés, korszerűsítések útján.

Malatinszky Ákos, a GATE Zöld Klub elnöke is elsődleges feladatként a fenntartható fejlődés koncepciójának megértését jelölte meg, felhívva a figyelmet a sok félremagyarázásra, amely gazdasági növekedést generáló fejlesztéseknek ad utat környezetvédelem címén. A fenntartható fejlődés a szükségleteket hosszú távon kielégíteni képes társadalmat jelenti, azaz középpontjában az ember áll. Meg kell határozni, melyek a valós szükségletek, és melyek az igények (utóbbiak térségenként eltérőek). Sokszor ugyanis az igények teljesítése oly módon történik, hogy a későbbi lehetőségeket aláássa. Pl. a zöld gyűrűbe kiköltöznek ezrével az emberek, így az ingázással és a zöld gyűrű beépítésével súlyosbítják a környezeti problémákat. A fenntarthatóság lényege a problémák megelőzése, az agglomerációs kérdésekben ez az élethez valószínűleg a népességmegtartó erő biztosítását jelenti. Azaz nem szabad az üzleti szféra érdekeit a lakosság érdekei elé helyezni. Jó példaként Gödöllő főtér programját említette. Fontos, hogy a társadalmat ne csak véleményező, hanem alkotó jelleggel vonják be a döntéshozók a tervezésbe. Ennek eszközei: civil kerekasztalok, állampolgári tanácsok (utóbbi Szentendrén a belterületbe vonások ügyében és Solymáron valamely szennyező iparág telepítése ügyében alakult). Az önkormányzatok fontos feladatai: szemléletformálás, pályázatok, kiállítások szervezése. Gödöllőn egy aluljárót festettek ki iskolásokkal zöld gondolatok mentén, szemléletformáló céllal. A legsürgetőbb teendő: felhívni a lakóközösségek figyelmét a Zöld Beruházási Rendszer keretében kiírt pályázati lehetőségekre.

Krassay László, Gödöllő alpolgármestere is fontosnak tartotta, hogy a versenyképesség helyett az életképesség legyen előtérben. Gödöllő ehhez stabil költségvetéssel járul hozzá, valamint, hogy megválogatja, mit fogad be. A városfejlesztési koncepció célja: ököváros kialakítása – ökológiai és ökonómiai szempontból. Amit a város még tesz, tehet: rendeletek alkotása (hulladék, égetés, természeti értékek védelme). A legsürgetőbb feladatok között említette: a fejlesztési keretek bővítése, iskolafelújítás, zöld óvoda építése.

A vitaindítók számos hozzászólást generáltak, főleg a hulladék témakörében. A tárgyalt témák: szelektív gyűjtés, komposztálás, szemétdíjak, gyűjtőszigetek fenntartása, szelektív ledobó panelházban kísérleti jelleggel. A probléma gyökere abban rejlik, hogy a szinte településenkénti hulladéklerakók rendszeréről a szabályozás és a támogatási rendszer átállította az országot egy olyan rendszerre, amelyben pl. Esztergom hulladékát Kaposvárra, és Észak-Pest megye 106 településének hulladékát 2 lerakóra szállítják.

A fenntarthatóság lényege a szubszidiaritás.

A KMOP felhasználásának helyzete, lehetőségek:

A Pro Régió Nonprofit Kft. képviselőjében Takács Eszter ismertette a KMOP eddig meghirdetett és a jövőben meghirdetendő konstrukcióit, és hogy mely konstrukció keretéből mennyi lett lekötve 2007-2008-ban. Ismertette a pályázati rendszerben leggyakrabban tapasztalt problémákat is, és néhány mintaértékűnek tartott projektet. Előadását ld. PPT.

Farkas István, a Magyar Természetvédők Szövetsége ügyvezető elnöke korreferátumában felhívta a figyelmet arra, hogy míg Közép-Magyarországon él az ország lakosságának csaknem egyharmada, és a fogyasztás és a környezettudatosság mértéke itt a legrosszabb, legkevésbé fenntartható, valamint az összes többi régió részesülhet környezetvédelmi megelőző tevékenységek (fenntartható fogyasztás) támogatásában a KEOP-ból, addig Közép-Magyarországon csupán 2007-2008-ban hirdettek a KMOP-ból ilyen konstrukciót, folytatása nem szerepel a 2009-10-es akciótervben. Ismertette más régiók civil kapacitásfejlesztési konstrukcióit, konstrukciójavaslatait:

- ÉAOP 5.1.3.: civil kapacitásfejlesztés: horizontális politikákat elősegítő szolgáltatások fejlesztése (+ infrastruktúra): foglalkoztatás, közösségi fejlesztés, esélyegyenlőség.
- KD, NyD: Fenntartható települési tervek kidolgozása, végrehajtása (pl. klímastratégia, fenntarthatósági stratégia);
- NyD: civil kapacitások fejlesztése a környezeti demokráciáért.

Ezeket túl Észak-Magyarországon, Dél-Dunántúlon és Dél-Alföldön felmerült az ez iránti igény.

Takács Eszter tájékoztatása szerint a Pro Régió Kft. nyitott lenne erre, de a döntés az NFÜ ROP IH-nál van.

Zöld Régiók Hálózata: Dönsz Teodóra, a Magyar Természetvédők Szövetségének munkatársa felvázolta a koncepciót, előadását ld. PPT.

A főbb észrevételek, igények:

- kapcsolatok, hálózat, információáramlás segítése kellene;
- kapacitásfelmérés;
- honlap, amelyen partnereket is lehet keresni;
- fórum a honlapon;
- 1-2 havi hírlevél a pályázati lehetőségekről, felmerült problémákról;
- szakértői díjak;
- helyi jelentőségű, véleményezendő anyagok, ill. értesítés ezekről.

Fórum:

- mihamarabb, februárban;
- tematikája: lazább, az érdeklődő szervezetek bemutatkozása.

Addig: igényfelmérés céljából a kérdőív kiküldése az érdeklődőknek, emailes válaszadási lehetőség.

A találkozót az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap finanszírozásával valósul meg a „Regionális környezetvédelmi fórumok hálózata - országos környezetvédő civil érdekképviseleti hálózati együttműködés megerősítése a fejlesztési döntéshozatali folyamatokban való legitim és hatékony részvétel érdekében” nevű TAMOP-2.5.1-07/1-2008-0175 pályázat keretén belül.

